



Tuusula

Tuusulan konserniohje

25.9.2017

Markku Vehmas

Tuusulan konserniyhteisöt

Asumispalvelut		Osakkuusyhteisöt	
Tuusulan kunnan kiinteistöt Oy	100 %	Uudenmaan Työterveys Oy	40,00 %
Toimitilapalvelut		Keski-Uudenmaan Työterveys Oy	45,00 %
Koy Hyrylän ostoskeskus	100 %	As Oy Vesitorninpuisto	26,48 %
Koy Keravan ja Tuusulan paloasema	60,00 %		
Koy Tuusulan Lahelankankaan toimitalo	61,98 %		
Koy Tuusulan Vanha Kunnantalo	66,98 %		
Tuusulan Kansanopisto Oy	84,70 %		
Koy Riihikallion lähipalvelukeskus	100 %	Kuntayhtymät ja muut yhteisöt	
Koy Riihikallion Päiväkotikeskus	100 %	Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri ky	2,30 %
Liikuntapalvelut		Eteva ky	3,49 %
Tuusulan Jäähalli Oy	51,47 %	Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä	31,24 %
Kellokosken Jäähalli Oy	74,29 %	Keski-Uudenmaan vesiensuojelun ky	16,89 %
Tuusulan Tenniskeskus Oy	52,58 %	Tuusulan seudun vesilaitos ky	24,81 %
Jokelan Tekonurmi Oy	51,00 %	Uudenmaan päihdehuollon ky	3,16 %
Tuusulan Tekonurmi Oy	51,00 %	Uudenmaan liitto	2,68 %

Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite

- Uudessa kuntalaissa omistajapolitiikkaa ja konserniohjausta koskevia säännöksiä on tarkennettu ja laajennettu
- Kuntakonsernien johtaminen vaatii aktiivista omistajuutta sekä selkeitä tavoitteita omistajuudelle
 - mitä omistetaan?
 - mitä lisäarvoa omistuksella tavoitellaan?
 - miten omistuksen tuloksellisuutta seurataan?
- Kuntakonsernia tarkastellaan entistä enemmän myös taloudellisena kokonaisuutena
 - talousarviossa tulee ottaa huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet, kaikkien kuntien tulee laatia täydellinen konsernitilinpäätös ja ns. kriisikuntakriteerit on ulotettu konsernitasolle

Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite

Kunnan konserniohjeella luodaan puitteet Tuusula-konserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjaukselle kunnan tavoitteiden mukaisesti.

Konserniohjeella pyritään

- yhdenmukaistamaan ohjauksen menettelytapoja
- parantamaan tiedonkulkua ja vuorovaikutusta konsernijohdon ja yhtiöiden välillä sekä
- lisäämään toiminnan läpinäkyvyyttä
- kuntakonsernin kokonaisedun huomioon ottamiseen.

Kuntalain 47 § :n mukaan konserniohjeessa annetaan tarpeelliset määräykset

- 1) kuntakonsernin talouden ja investointien suunnittelusta ja ohjauksesta;
- 2) konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestämisestä;
- 3) tiedottamisesta ja kunnan luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaamisesta;
- 4) velvollisuudesta hankkia kunnan kanta asiaan ennen päätöksentekoa;
- 5) konsernin sisäisistä palveluista;
- 6) kunnan tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpanosta ja nimittämisestä;
- 7) kunnan tytäryhteisöjen hyvästä hallinto- ja johtamistavasta

Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen

- Konserniohjeen hyväksyy valtuusto
- Konserniohje käsitellään ja hyväksytään kunnan tytäryhtiöiden hallituksessa. Samalla tytäryhteisö sitoutuu konserniohjeen noudattamiseen kokonaisuudessaan.

Konserniohjeen sitovuus

- Konserniohjetta noudatetaan konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta pakottavasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä sopimuksista tai säännöistä muuta johdu
- Käyttäessään omistajaohjausta kunta ottaa huomioon kutakin yhteisöä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteet
- Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen, osakkuusyhteisöjen tai kuntayhtymän johdon oikeudellista asemaa tai vastuuta.

Kunnan toimielinten ja viranhaltijoiden toimivallan jako

- Konsernijohto vastaa kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä
 - Kunnan konsernijohtoon kuuluvat Tuusulan hallintosäännön mukaisesti kunnanhallitus, kunnanhallituksen konsernijaosto, pormestari, kansliapäällikkö ja talousjohtaja
 - Konsernijohto voi antaa ohjeita eri yhteisöjen, laitosten tai säätiöiden hallintoelimeen valituille henkilöille
 - Kansliapäällikkö tai talousjohtaja käyttävät puhevaltaa kunnanhallituksen puolesta ja arvioivat omistajapolitikan ja konsernin tavoitteiden toteumista sekä konsernirakenteen kehittämistarpeita
 - Kansliapäälliköllä tai talousjohtajalla tai muulla kunnanhallituksen erikseen nimeämällä edustajalla on aina läsnäolo – ja puheoikeus yhtiön hallituksen kokouksissa. Kansliapäällikkö tai talousjohtaja voivat delegoida puhevaltaansa edelleen alaiselleen viranhaltijalle.

Kuntakonsernin ja tytäryhteisön talouden suunnittelu ja ohjaus

- Valtuusto määrittelee omistajapolitiikan linjaukset sekä hyväksyy vuosittaisissa talousarvioissa tytäryhteisöille kunnan strategiaan sekä yhteisön liiketoimintaan pohjautuvia toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita
 - Konsernijohto neuvottelee tytäryhteisöjen kanssa asetettavista tavoitteista ennen niiden lopullista hyväksymistä
 - Yhteistyön tuloksena asetetuilla tavoitteilla pyritään varmistamaan, että tytäryhteisöjen toiminta on kuntakonsernin kokonaisedun mukaista
- Kunnan talousarviossa ja -suunnitelmassa tulee ottaa huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet.
 - Tätä varten tytäryhteisöjen hallitusten tulee toimittaa kuntaan sen edellyttämät tiedot tytäryhteisöjen tulos-, rahoitus- ja investointisuunnitelmista sekä yhteisöjen toimintaan liittyvistä olennaisista riskeistä ja epävarmuustekijöistä.
 - Tämän lisäksi tulee toimittaa tietoja mm. tulevista konserni- ja yhtiöjärjestelyistä, merkittävistä muutoksista liiketoiminnassa ja toimialassa sekä merkittävistä sitoumuksista.

Raportointi, sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernitilinpäätös

- Tytäryhteisön tulee antaa kunnalle kolmannesvuosittain raportti sille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, toiminnan ja talouden kehittämisestä sekä arvio niihin liittyvistä riskeistä
- Tytäryhteisöllä tulee olla riittävät talouden ja toiminnan seurantajärjestelmät sekä yhteisön hallituksen hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeet. Todennäköisesti realisoituvasta riskistä on raportoiva viipymättä konsernijohdolle.
- Kuntakonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen tilikausi on kalenterivuosi
- Tytäryhteisöjen tulee toimittaa kunnalle tiedot konsernitilinpäätöksen laatimista varten. Konsernijohto tai kunnan talous- ja tietohallinto antaa tarkemmat ohjeet konsernitilinpäätöksen laatimiseksi.

Kunnan luottamushenkilöiden tietojensaantioikeus

- Kuntalain mukaisesti luottamushenkilöllä on oikeus saada kunnan konsernijohdolta konsernijohdon hallussa olevia kunnan tytäryhteisöjen toimintaa koskevia tietoja, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu.
- Tietopyyntö esitetään kirjallisesti kansliapäällikölle tai muulle konsernijohdon edustajalle.
- Luottamushenkilö ei saa luovuttaa tietojensaantioikeuden nojalla saamiaan tietoja eteenpäin, koska tiedot on tarkoitettu vain hänelle henkilökohtaisesti luottamustehtävän hoitamista varten. Asiakirjoihin tulee merkitä, mikäli ne ovat salassa pidettäviä.

Tytäryhteisön velvollisuus hankkia kunnan ennakkokanta

Yhteisön hallituksen on hankittava asian valmisteluvaiheessa konsernijohdon kanta seuraaviin toimenpiteisiin:

- tytäryhteisön perustaminen
- yhteisön toiminta-ajatuksen, toiminnan tai juridisen rakenteen muuttaminen
- asioihin, jotka olennaisilta osin poikkeavat kuntastrategiassa ja talousarviossa tytäryhteisöille asetetuista tavoitteista
- yhteisön toiminnan muuttaminen siten, että yhteisö voi menettää hankintalainsäädäntöön tai oikeuskäytäntöön perustuvan sidosyksikköasemansa suhteessa kuntaan
- yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen muuttaminen
- pääomarakenteen muuttaminen
- tytäryhtiön toimintaan nähden merkittävät taloussuunnitelmasta poikkeavat investoinnit
- varsinaiseen toimintaan kuulumattomat tai siihen vain epäsuorasti liittyvät tytäryhtiön toimintaan nähden merkittävät investoinnit ja niiden rahoitus
- kiinteistö- ja yrityskaupat
- toimintaan nähden tärkeän omaisuuden myyminen, vuokraaminen, luovuttaminen tai panttaaminen
- merkittävä lainanotto ja -anto sekä vakuuksien, takausten taikka muiden yhtiötä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antaminen tai niiden ehtojen muuttaminen
- johdannaisinstrumenttien käyttö
- muuhun kuin yhteisön tavanomaiseen toimintaan kuuluvat tai epätavallisin ehdoin tehtävät sopimukset yhtiön ja sen osakkeenomistajan taikka hallituksen jäsenen välillä, kyseisten sopimusten muuttaminen sekä sopimukseen perustuvista oikeuksista luopuminen
- yhteisön omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan taikka saneerausmenettelyyn hakeutuminen.

Tytäryhteisön velvollisuus hankkia kunnan ennakkokanta

- Tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajan velvollisuutena on valvoa, että ennakkokäsitys on haettu ja että se kirjataan pöytäkirjaan siinä kokouksessa, kun ennakkokäsityksen alaisesta asiasta tehdään päätös hallituksen kokouksessa
- Mikäli ennakkokäsitysmenettelyn piiriin kuuluvasta asiasta päättäminen kuuluu yhtiökokoukselle, kunnanhallituksen sihteeri huolehtii siitä, että tarvittaessa pöytäkirjanotteeseen, jolla henkilö valtuutetaan edustamaan kuntaa yhtiökokouksessa, sisällytetään kunnan kannanotto ennakkokäsitysmenettelyn alaiseen asiaan.
- Lopullinen päätösvalta ja vastuu ennakkokäsitystä edellyttävästä asiasta on aina yhteisön omalla päätöksentekuelimellä, vaikka kunnan ennakkokäsitys päätettävään asiaan on hankittu ennen yhteisön päätöstä.

Kuntakonsernin hankinnat

- Kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen tulee selvittää tukipalveluja (esimerkiksi hallinto-, taloushallinto-, maksuliike-, tietohallinto-, materiaali-, ateria-, tilapalveluja) hankkiessaan konsernin muiden yhteisöjen tarjoamat palvelut ja niiden kilpailukykyisyys muihin käytettävissä oleviin vaihtoehtoihin nähden.
- Hankintalain mukaan kuntien määräysvallassa olevien yhteisöjen tulee kilpailuttaa hankintansa. Hankinnoissa on noudatettava hankintalainsäädäntöä ja Tuusulan kunnan hankintasäätöä soveltuvin osin.

Tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen

- Kunnan konsernijaos päättää hallitusjäsenehdokkaiden nimeämisestä tytäryhteisöjen hallitukseen.
 - Hallitusjäsenehdokkaiksi tulee nimetä ja valita tasa-arvolainmukaisesti tasapuolisesti naisia ja miehiä. Tytäryhteisöjen hallitukseen voidaan nimetä kuntakonsernin ulkopuolisia henkilöitä, mikäli se on kuntakonsernin kokonaisedun näkökulmasta perusteltua
- Tytäryhteisöjen hallituksella tulee kollektiivina olla toimialan tuntemuksen lisäksi riittävä liiketoiminnan ja talouden osaaminen sekä kyky ohjata toimitusjohtajaa yhteisölle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Hyvä hallinto- ja johtamistapa

- Konserniyhteisöjen tulee hyväksyä yhtiössä noudatettavat hyvän hallinnon ja johtamistavan periaatteet tai hallituksen työjärjestys
 - varmistavat, että tytäryhteisöissä toteutuvat terveet liikeperiaatteet, riittävä avoimuus, taloustietojen oikeellisuus, asianmukainen sisäinen valvonta ja riskienhallinta ja että kuntien omistuksia hoidetaan tarkoituksenmukaisesti, luotettavasti ja tehokkaasti kuntakonsernin kokonaisetun turvaten.
- Hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskevan ohjeen ja hallituksen työjärjestyksen hyväksyvät tytäryhteisöjen hallitukset.

Tiedottaminen

- Yhteisön on oma-aloitteisesti tiedotettava toiminnastaan ja taloudestaan
 - Yhteisön on informoitava kuntaa ennen merkittävän asian julkiseksituloa. Yhteisön tiedottamisen on tuettava kuntakonsernin asettamia tavoitteita.
- Yhteisöjä koskevasta tiedotuksen tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä vastaa yhteisön puolesta hallitus ja toimitusjohtaja sekä kunnan puolella kansliapäällikkö tai talousjohtaja
- Tiedottamisessa ja tietojen antamisessa yhteisöjä koskevissa asioissa tulee huomioida kunnan yleiset tiedotusperiaatteet sekä julkisuus- ja salassapitosäännökset.

Tytäryhteisöjen tilintarkastus

- Kuntaan tytäryhteisöjen tilintarkastajaksi valitaan kunnan tilintarkastusyhteisö, ellei tästä poikkeamiseen ole erityisen perusteltua syytä.
- Tilintarkastajalla on salassapitoa koskevien säännösten estämättä oikeus saada kunnan viranomaisilta ja kuntakonserniin kuuluvilta yhteisöiltä ja säätiöiltä tiedot ja nähtävikseen asiakirjat, joita hän pitää tarpeellisina tarkastustehtävän hoitamiseksi.

Sisäinen tarkastus ja tarkastuslautakunta

- Kunnan sisäisellä tarkastuksella on oikeus
 - pyytää ja saada tytäryhteisöiltä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi- ja kehittämistoiminnan sekä muun tarkastustoiminnan edellyttämät tiedot
 - tarkastaa tytäryhteisön toimintaa ja taloutta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämiseen liittyviä prosesseja
- Sisäisen tarkastuksen henkilöstö ei saa paljastaa sivulliselle haltuunsa mahdollisesti saamaansa salassa pidettävää tietoa

Sisäinen tarkastus ja tarkastuslautakunta

- Tarkastuslautakunnalla kokonaisuudessaan on oikeus saada tietoja tytäryhteisön toiminnasta arvioidakseen valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumista.
- Tarkastuslautakunta voi kutsua tytäryhteisön toimielimen jäsenen tai palveluksessa olevan henkilön kuultavaksi lautakunnan kokoukseen
- Tarkastuslautakunnan jäsen ei saa paljastaa haltuunsa saamaa salassa pidettävää tietoa sivulliselle.